

LJUBAV U KAIRU

ISIDORA BJELICA

■ Laguna ■

Copyright © Isidora Bjelica, 2003
Copyright © 2011 ovog izdanja, LAGUNA

*U ovom romanu likovi su stvarni, a ne izmišljeni,
i svaka je sličnost sa imenovanim namerna i
apsolutna različitost; čista omaška pisca.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Naraštaji odlaze otkad je veka... i niko se odande ne vraća da nam kaže kako im je, šta im nedostaje ili da nam smiri srca sve dok i mi sami ne odemo tamo gde su oni otišli...

Tela odlaze i generacije se smenjuju. Sunce koje se rodi ujutru otpočine kad zađe iza Zapadne planine. Muškarci oplode, žene začnu i sva bića dišu, i ona opet, kada dođe vreme, izrode decu, potom odu u grob...

Nema u Egiptu života koji bi se mogao produžiti, nema nikoga ko tamo ne ode; boravak na zemlji traje kao san. Zato učini dan radosnim.

Podari svom nosu balsam i najbolji parfem, girlande lotosa na rukama i vratu tvoje žene.

Neka ona koju voliš sedne pored tebe, neka bude sve pesma i muzika pred tvojim licem. Odbaci brigu i sanjaj o radosti, sve dok ne dođe dan kad stigneš u zemlju koja voli tišinu.

Pesma harfiste, Nahtova grobnica, 18. dinastija

PROLAZ PRVI
ili
silazak na zemlju

Mrak.

Dug skoro dva sata.

Neizvestan osećaj lima u vazduhu. Škripanje krila, umorne i letargične stjuardese, očajna podgrejana hrana. Hladnoća, tako tipična za visine. Kao da nije jun. Gledam bose noge u sandalama i trljam jednu o drugu. Stjuardesa, sasvim pristojno izblajhana u plavo, daje mi krišom plavo ćebe i beli jastučić. Preko veze u *Jatu*. Kao da je moguće spavati. Ispred mene hrču, uigrano, Arapin i Srbin na putu za Damask. Neće se ni buditi u Kairu... Nervozna piljim unezvereno u mrak i malo belo svetlo na krilu. Ništa se ne vidi.

Znam da smo blizu, osećam da se približavamo Egiptu... „Majka sveta“ je ispod mene.

Nikad i ništa ne može pomutiti taj osećaj radosti što sam dva sata ranije bila u mlakosti srpske svakodnevice a sada sam, posle lakog prolaska kroz vazduh, iznad piramida, Kleopatre, Tutankamona, Aleksandrije, Luksora... Nisam ovako bila uznemirena ni pred jedno sletanje u životu, jer

znam da smo Egipat i ja u nekoj staroj vezi već milionima godina, još pre nego što sam došla međ žive na trusno i vlažno balkansko tlo... Znala sam to oduvek. čak i onda kada mi je prijateljica Zorica, koja je, baj d vej, probala da me za šaku nečega proda komunističkoj policiji, rekla: „Ti si Kleopatra...!“ Osećam to...

Padao je sneg. Kikotala smo se na nekoj truloj zelenoj klackalici i ona je upoređivala moj nos, pogled, stav, vilicu, čelo sa Kleopatrinim, sasvim uverena, u sarajevskom smogu, da sam ja neka egipatska reinkarnacija, ako ne Kleopatre, onda bar neke dvorkinje i plesačice koja je dobro poznavala veštinu pravljenja afrodizijaka od mandragore i zelene salate.

Iznenada osetih toplotu na uvu a onda i glas.

– Sada ćete videti Kairo, madam, to će biti najuzbudljiviji trenutak u vašem životu!

Okrenuh se i ugledah prosedog i matorog tipa u bež odelu, kao da će upravo da nadgleda otkopavanje piramida. Vrteo je svoj skupi samsung T100 i unosio mi se u lice. Nije čekao da se upoznamo. On je mene, naravno, znao, a valjda je mislilo da nema potrebe da ja upoznajem njega.

– Ne, ne skrećite pogled. Gledajte svetla, Isidora... Zanimljivo, „dar boginje Izide“ prvi put dolazi u Egipat, zar ne? Vidim vam to po očima, ne gleda se sa tolikom žudnjom mesto na kom ste već bili... Ne sumnjam da znate da vaše ime to znači, vi ste dar boginje Izide, žene Ozirisove, koji je posle boga Ra bio najpoštovaniji. Njegov brat Set bio je nepodnošljivo bed gaj i roknuo ga je a njegovo telo stavio u škrinju i bacio u more... Vidite taj oblak... pravi afrički oblak... Onda ga je Izida vaskrsila i otad Oziris istupa kao gospodar sveta mrtvih. Ozirisov sin Horus osvetio je oca

ubijajući Seta, drkadžiju, o bože, sada će prva svetla... Ne trepćite... Onda je on izgubio oko...

– Vi ste baš informisani... – rekoh. – Znae više o egipatskim bogovima nego prosečan Evropejac o tunjavoj Britni Spirs ili onoj usranoj spajsici Poš...

– Znam ja sve o njima ali i o vama, kao i ostatak zaludne srpske nacije. Dopustite mi da se predstavim. Boris Z. Travranov! Ne, ne pričajte. Evo kreću svetla, to je Kairo, najlepší, najvažniji i najopasniji grad na svetu!

I zaista, svetlo.

Ili svetla, kakva nikad nisam pre videla. Kao da su Egipćani svoj glavni grad pretvorili u svetilište bogu sunca pa i noću sija kao da je podne.

Taj silazak sa neba u Kairo podseća na SF filmove, kao da ulećete u samo sunce... u skriveni sunčani grad u kom ne postoji noć... To žutilo ponoćnog Kaira, taj sjaj njegovih aleja, bulevara i solitera, palata i džamija sasvim agresivno liči na najskuplju holivudsku inscenaciju Atlantide. Na neku megalomansku Kameronovu viziju sunčeve civilizacije.

Začudo, prijatno prizemljenje iskusnog pilota, lagani tresak i brujanje.

– Gospodine Travranove, vidim da ste vi neka vrsta eksperata za Egipat. Šta zapravo ovde radite? – pokušala sam da budem uljudna i s mukom smislila još težu rečenicu.

– Ah, teško je to reći, draga moja, svašta pomalo... Razumete me? Marketing, trgovina, eksport, import, starine, magija, mirisi, zlato – zakikota se i laganim pokretom iz lanenog sakoa izvadi debelu vizitkartu sa zlatotiskom na

kojoj je pisalo njegovo ime i pored beogradska i kairska adresa. – Ako vam zatrebam, možete me pozvati...

– Ako mi zatreba šta? – pitala sam.

– Zavisi šta tražite – reče ovaj Srbin, poreklom beli Rus, ponašajući se kao tipičan Englez koji glumi Egipćanina.

Avion se naglo zaustavi i shvatih da sam sletela u Kairo.

Zaboravih zašto sam duboko uzdahnula i šta sam uopšte htela da kažem ovom tipu koji mi je u uvo duvao dah pun čivasa i mentola iza koga je skrivao miris duvana sobranje, koji je skupo plaćao.

Mislím da sam po običaju bila dovoljno glupa i iskrena. Da sam htela da mu tu, u tom komadu letećeg metala u kom se servira loše jelo, saopštím istinu, da mu kažem po šta sam zaista ovde došla. Bio je dovoljno lud da ga to ne bi iznenadilo, ni prenerazilo. Možda bi mi čak i pomogao. Strpah njegovu karticu u ogromnu tašnu *Vivijen Vestvud* i ustadoh da izvadim kutiju sa šeširima i zakoračím na zemlju faraona. On ostade iza mene duvajući u svoj samsung i svađajući se na arapskom.

ODAJA PRVA ili hol vlažnih

Aerodrom.

Kažu da kairski aerodrom ima dve zgrade. Novu i staru. Ja sam mislila da sam sletela na staru, a posle su mi rekli da sam bila u novoj.

Ovaj aerodrom, čudan, bučan, pretrpan, ne liči na glamur tuniskog, koji opet liči na *Hilton*.

Ne.

Ovde su hodnici dugački i beli, ispunjeni nekim nepodnošljivim tirkiznim pločicama. Unutra su ljuti, nervozni policajci u belim uniformama sa mitraljezima. To me je zaplašilo i šokiralo. Sve je to više ličilo na dolazak u Kalkutu nego u severnu Afriku. Od poslednjeg kidnapovanja stranih turista Mubarak je svuda postavio policiju i vojsku sa mitraljezima. Oni čuvaju sve – i žive i mrtve. I mumije i šeike i, naravno, aerodrom.

Dakle, taj mrki pogled, ti podozrivi momci koji upisuju broj kamere i gledaju vas ispod oka tamo su bili zarad bezbednosti. Nije to bila ona neprijatnost kada stojíte u jebenom

njujorškom redu na *Kenediju* i čekate da vas u zemlju pusti crnac koji pokušava da proceni da li ste došli da ostanete ili samo da kratko boravite i odete. Ne, ovo je bilo nešto sasvim drugo. Neka tenzija i oštrina kao da svakog trenutka može doći do opšte pucnjave. Bila sam dovoljno iskusna pa sam vizu uzela još u Beogradu. Ipak, nervozan i znojav momak uze mi pasoš i nestade. Stajala sam zbunjeno i gledala u pse koji su tražili heroin po putnim torbama, i u mitraljeze i pištolje svuda oko mene. Pomislih da sam se strašno zajebala, da je potpuno sumanuto da se ovako plava, sama, sa ogromnom tašnom *Vivijen Vestvud*, pet šešira i svežom *Masterkardovom* kreditnom karticom, sjurim u Um el Donju (Majku sveta). To ime su mu dali Arapi u srednjem veku. Drugo ime Masr (ili Misir) podseća na faraonski period, a El Kahira ili Osvajač potiče iz perioda kad je sve postalo islamsko. Vrtela sam besmislena enciklopedijska znanja kojima sam vitlala kao dementni Travanov...

Dok sam čekala pasoš duboko zapitana da li će mi biti vraćen i da li ću ikada proći znojavog nervoznog tipa koji se drao na arapskom, psi besno zalajaše na neku ogromnu zelenu torbu. Sjuriše se petorica policajaca pod punom opremom. Neki turisti čak polegaše na zemlju sa rukama na potiljku. Stajala sam sa što je moguće više stila u tako bednoj situaciji i gledala zapalivši cigaretu vog mentol kao da me se prizor ne tiče.

Nekog tipa nejasnog etničkog porekla uhapsiše i odnesoše zajedno sa torbom. On je urlao na raznim jezicima. Zapomagao i molio da ga puste. Psi su lajali na njihovom univerzalnom, a Egipćani su psovali na arapskom. Dva šeika zakloniše svoje seksepilne bule, koje su sa bebama prekrivenim svilom koračale hodnikom.

U svem tom vrištanju, metežu i haosu primetih jednog Egipćanina, urednog i u odelu kao da je pošao u operu, a ne na aerodrom, mirnog i zamišljenog, sa velikom tablom na kojoj je pisalo moje ime.

Bio je to Sami, moj fetišizmu sklon turistički vodič, koji se ozario kad me je ugledao i uspeo u sledećih pet minuta da nađe moj pasoš, da pronade moje torbe i da me izvede napo-lje, iza carine. Imao je tu vrstu profesionalnosti i diskretnosti koja se uči na Kembriđu. Dok smo čekali limuzinu u bučnoj aerodromskoj hali, postavio me je ispred velike plazme nasađene na ružan aerodromski zid, na kojoj su se vrtele reklame ispresecane prelepim arapskim pismom kojim nisam vladala. Ispod plazme neki muslimani iz Bosne pokušavali su da spakuju mašinu za sudove u neki mali ceger i psovali, dok su tri ruske babe zapomagale za svojim pasošima, očajne što neće još noćas videti neku mumiju. Amera nije bilo. Bar ne te noći. Oni su izbegavali tu destinaciju. Dok sam pijuckala sok, Sami je tražio kola, a ja slike aerodroma koje ću pohraniti u svoju sivu masu. Ništa na svetu nije bilo uzbudljivo kao aerodromi. Ovaj kairski je izgledao sumanuto, u nekoj neobičnoj tenziji kao da će baš tu, u dva sata posle pola noći, roknuti neka bomba Al Kaide, vaskrsnuti neki paganski bog, ili se spustiti vanzemaljci. Na neki sasvim apstraktan način taj aerodrom i ja u njemu ličili smo na početak nekog filma visoke produkcije koji obećava dosta krvi i obrta, sa mnogo specijalnih efekata i neizvesnim krajem.

PROLAZ DRUGI

Nemam normalno iskustvo sa arapskim zemljama. Ja sam mislila da je sasvim normalno da se sjurim sama, u suknji i sandalama, i sa mnogo puta pomenutom tašnom gospođe Vestvud, u zemlju faraona. Mislila sam to je OK. Sasvim skriven Samijev pogled ispod uvežbanog prijatnog „luka“, i zapanjeni šofer crne limuzine, koji je pevao uz neku pesmu što je ličila na Karleušine hitove, bili su mi prvi znak da sam negde pogrešila. Ali sada je bilo kasno. Bila sam sama u Kairu. Sami je pokušao da vodi ugodnu, takozvanu „čaj konverzaciju“ i upitao me:

– Došli ste turistički ili poslovno?

– Teško je to reći, tragam za nekim podacima o našem poznatom književniku Jovanu Dučiću, koji je početkom veka ovde živeo, a sve to koristim da se po tim vašim piramidama i pesku vucaram sa ostalim turistima i jurim mumije i papiruse...

– Džovan Ducik... Nisam čuo... – rekao je Sami. – Ali volim Kitsa, Šelija, Frosta, Bajrona...

– E pa, eto, on je skoro kao Bajron... srpski Bajron... I jednog i drugog su žene obožavale... Samo Bajron je bio, da kažem, manje komunikativan i više sklon skandalima... Ducik, on ti je fenomen...

Dok je auto prolazio preko ogromne petlje prema Heliopolisu, bogatom kairskom predgrađu, Sami je recitovao Frosta, ja sam prepevala Dučića na engleski, a šofer na arapski. Da je neko snimao, mislio bi da smo totalno naduvani i navučeni na faraonske trave.

– A što vi tražite oko tog pesnika, mislim, šta tu ima zanimljivo? – rekao je Sami zainteresovano.

– E, jebiga, Sami, to je mnogo komplikovana priča, kako da ti kažem, ja verujem da je taj naš veliki pesnik Dučić, koji je rođen u Trebinju, ti ne znaš ni gde je Trebinje, dakle, ja verujem da je bio špijun, kapiraš, vrlo važan špijun... Pre godinu dana dobila sam u Americi jedan dokument koji ukazuje na to i...

Sami razrogači oči i pogleda me zapanjeno.

– Nešto kao Džejms Bond?

– E pa, i Džejms Bond je Srbin...

– E, je li on isto kao i Bond imao najbolja devojka?

– Ludilo, Sami, ludilo. Sve ih je kresô... udate, neudate, udovice, majke, razvedene... da ne veruješ...

– Čoveče – reče Sami kako to rade američki crnci i našu konverzaciju prevede šoferu, koji je mahao glavom i čudio se i povremeno baca sasvim zabrinut pogled sumnje da sam možda i ja špijun.

– Šta on bio? – pitao je Sami na engleskom koji je povremeno gubio neke imenice i delove glagola.

– Radio je tridesetih u ambasadi ovde u Kairu... Bio je naš poslanik, baš u vreme one vaše krize sa kraljem Fuadom...

– Mnogo pisac bili špijuni – zaključio je Sami. – Sad sam pročitao na internetu i Hemingvej radio za CIA... Majko moja...

Opet je to prevodio šoferu, ovaj je verovatno pitao ko je Hemingvej i tu se oni zagubiše u arapskom, a ja se udubih u čudo koje je bilo ispred mene. U sjaj Heliopolisa. Taj mermer, travnjaci, staklo, belina kamena, bogatstvo koje je čučalo u svakom kamenu i cigli prestraviše me. Nikad nisam videla tako realizovano bogatstvo. Peta avenija, Beverli Hills i sva skupa predgrađa svetskih metropola izgledali su kao siromašne kasabe prema Heliopolisu. Ličilo je to mesto na nebeski raj neke glamurozne religije. Nešto što ni Svedenborg nije mogao da zamisli kad je opisivao stanove svojih anđela u dugim haljinama. Sami je tvrdio da te kuće, palate, vile liče na vizije islamskog raja kako su ga vizantijski slikari oslikali na čuvenoj džamiji u Damasku... Vrtela sam glavom, potpuno bez daha, zadivljena bogatstvom predočenim arhitekturom više nego bilo kojim umetničkim delom na svetu. U poređenju sa Heliopolisom David, Mona Liza, sve crkve i palate ovog sveta izgledali su kao uspomene na lepotu, a ovo je bila živa lepota. Bez prašine, bez ijedne pokvarene sijalice, bez truleži, bez okrunjene fasade, bez ijednog znaka nesklada ili sumnje u nesavršenstvo. Staklo, mermer, svetlo, sve glatko, sjajno, novo, uglancano, oprano...

– Bože gospode – rekla sam. – Kako su pare ovde našle svoj lep izraz kroz formu...

Sami je klimao glavom i objašnjavao mi da je to samo jedna strana, da ima i druga strana Kaira, u kojoj na ulicama spava 40.000 siromašne dece. Nisam mu verovala.

Naše odredište, nažalost, nije bilo nijedan od dva *Hiltona*, pa ni *Četiri godišnja doba*, već Srbima omiljeni *Safir*.

ODAJA DRUGA

Moja soba, u čudno centriranom hotelu *Safir*, bila je prostrana i imala je ogroman krevet i ogledala. Hotel je bio visok, nešto kao hotel-soliter. Dole na ulazu, u dva sata ujutru, čistačice su glancale mermer nekim neverovatnim mašinama koje su bešumno obrtale ogromne četke dok odraz u mermeru ne bi bio čist. Pospani policajci sa mašinkama čuvali su ulaz kao i u svakom drugom iole fensi hotelu.

Moj liftboj je bio raspoložen i objasnio mi je da sam na Samijevu intervenciju dobila jednu od boljih soba sa pogledom na bazen. Nije to bio hotel po mom ukusu, ali nije bilo ni strašno, iako dan-danas ne shvatam na čemu se baziraju njegovih pet zvezdica. Možda na fensi antreu i čudnoj kafeteriji sa nargilama...

Sama u Kairu, na ogromnom krevetu, pokušavala sam da dobijem muža da mu kažem kako sam se uspešno transportovala kroz vazduh, da sam nadomak piramida, živa i uzbuđena.

Objektivno, moj put u Kairo izazvao je blago zgražavanje okoline koja nije navikla da tek porođena majka ostavi svoju

tromesečnu bebu sa suprugom i zgodnom bebisiterkom i ode put piramida. Po srpskom običaju trebalo je da bar godinu dana čučim pored bebe, da se gojim i ne odvajam od nje dok joj turam sisu u usta, kako je to lepo trećem svetu preporučila Evropska unija.

Ali moje mleko je presahlo, ionako sam bila anemična, i moja potreba da odem na pesak i sunce u Saharu posle šest meseci nepomičnog ležanja bila je jača od bilo kog okolnog talasa griže savesti.

Tako je to sa drugim detetom. A od prvog nisam smela da se odvojim ni sat dok nije napunio dve godine. Kako je moja kćerka od mene napravila normalnu, zdravu osobu, ja sam otišla put Gize...

Razmišljala sam, odbijajući da utonem u san iako je bilo već tri ili pola četiri, i svitala je moja prva zora u egipatskoj prestonici, kako bi se okolina još više zgranula kada bi znala šta je bio pravi uzrok i povod mog neobičnog putovanja.

Bilo me je strah da sanjam, i borila sam se na ivici prvog egipatskog sna, jer je moj put zapravo bio izazvan snom.

To, naravno, nisam smela reći nikom osim mužu, koji je znao da moj boravak u svetu snova često ima dublje i teže posledice nego oštri svet stvarnosti. A kome sam, uostalom, i mogla da ispričam takvu stvar u zemlji u kojoj zbog bede i tranzicije i nije bilo mesta za snove... Ili da kažem, kada je siromaštvo u zemlji, onda se ti svetovi ne preklapaju. Ljudi sanjaju na javi i taveore u snu, ispunjeni mučnim snovima prekrcanim traumama koje su refleksi tužne stvarnosti.

Pre tačno petnaest noći sanjala sam vrlo čudan san, posle koga više nisam bila ni mirna ni racionalna.

San koji je potpuno poremetio moju srpsku porodijsku javu.

San se odvijao u gradu po imenu El Alamejn (za koji nisam ni znala da stvarno postoji) u jednoj niskoj vili belih španskih zidova, punoj svetlosti i plave boje. U njoj se nalazio širok krevet s posteljinom boje lavande. Ležala sam na njemu pokrivena debelom svilom iz Damaska. Na vratima se pojavio muškarac od tridesetak godina u galabiji. Onda ju je skinuo i ostao u pantalonama boje peska...

Moja ljubav iz El Alamejna bila je jača od svega doživljenog u mojoj tridesetpetogodišnjoj stvarnosti. Moj ljubavnik bio je nežniji i strasniji od bilo koga ko mi je dodirnuo kožu ili dušu.

Tamo, na krevetu boje lavande, u El Alamejnu, proveli smo noć ljubavi koja mi je potpuno poremetila stvarnost. Ta ljubav, preterana i nezgrapna za opisivanje, izazvala je u meni strast i sreću kakvu nikad nisam pronašla ni u stvarnosti ni u knjigama.

Odvažan, visok, preplanuo i nežan, posle noći ljubavi i šaputanja saopštio mi je da ćemo se naći u Kairu za sedamnaest dana u kući mirisa, nedaleko od Gize. Bilo je podne u snu, sunce je pržilo i ispunjavalo našu sobu, muškarac iz El Alamejna se oblačio, i pre nego što je kao Lorens od Arabije stavio svoju galabiju, kleknuo je pred mene i rekao.

– Ovo je san, ali ja ću te čekati u prostoru koji se zove java. Sedamnaesti dan od danas u kući mirisa Nazleta el Samana... – Poljubio me je, zatim stavio sokola na ruku i izašao.

Buđenje je bilo strašno. Nisam verovala da je to bio san. Da je ta kondenzovana sreća proizvod moje frojdovske postporodajne projekcije. Još zajapurena od poljubaca, vruća, sa mirisom El Alamejna u nozdrvama, plakala sam i bunovna ponavljala: El Saman... Giza... Giza...